

Briuselis, 2026 m. kovo 11 d.
(OR. en)

7248/26

STATIS 16
TRANS 147
COMPET 312

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
gavimo data:	2026 m. kovo 4 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/974 dėl krovinių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos įgyvendinimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 107 final.

Pridedama: COM(2026) 107 final

Briuselis, 2026 03 04
COM(2026) 107 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/974 dėl
krovinių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos įgyvendinimo**

Turinys

1.	ĮVADAS.....	2
1.1.	Pagrindiniai faktai	2
1.2.	Politinės aplinkybės	2
1.3.	Taikymas valstybėms narėms ir kitoms šalims	3
2.	TOLESNI REGLAMENTO ĮGYVENDINIMO VEIKSMAI.....	5
2.1.	Teisinių prievolių laikymasis	5
2.2.	Valstybėse narėse taikomi duomenų rinkimo metodai	5
2.3.	Valstybių narių patiriamos duomenų rinkimo ir teikimo išlaidos ir našta	6
2.4.	Gaunamų duomenų patvirtinimas ir kokybės tikrinimai.....	6
2.5.	Eurostato teikiama metodinė pagalba valstybėms narėms.....	7
2.6.	Dalijimasis duomenimis.....	8
2.7.	Keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistika.....	9
3.	GALIMI BŪSIMI VEŽIMO VIDAUS VANDENŲ KELIAIS STATISTIKOS POKYČIAI.....	11
4.	IŠVADOS	12

1. ĮVADAS

1.1. PAGRINDINIAI FAKTAI

Reglamentu (ES) 2018/974 dėl krovinių vežimo vidaus vandenu keliais statistikos ⁽¹⁾ (toliau – Reglamentas) užtikrinami palyginami, patikimi, suderinti, reguliariai teikiami ir išsamūs statistiniai duomenys apie krovinių vežimą vidaus vandenu keliais ES. Šiais duomenimis naudojasi ministerijos, asociacijos, laivybos bendrovės, kroviniams vežti vidaus vandenu keliais ir uostais besinaudojantys veiklos vykdytojai ir politikos formuotojai. Vežimo vidaus vandenu keliais statistika padeda stebėti ir plėtoti regioninę, nacionalinę ir transeuropinę politiką, planuoti infrastruktūrą ir valdyti eismą bei teikia vertingos informacijos apie perėjimą prie netaršių transporto rūšių. Šie statistiniai duomenys taip pat naudojami kaip bendras visos ES informacijos šaltinis, kuriame kaupiami duomenys apie kiekvienos šalies vidaus vandenu keliais, o ne atskiromis upėmis vežamus krovinius.

Pagal Reglamento 9 straipsnį, Komisija, pasikonsultavusi su Europos statistikos sistemos komitetu, Europos Parlamentui ir Tarybai turi pateikti Reglamento įgyvendinimo ir galimų būsimų pokyčių ataskaitą. Pirmoji ataskaita turėjo būti pateikta ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. ⁽²⁾, o kitos ataskaitos teikiamos kas penkerius metus. Tai antroji tokia ataskaita.

Šios ataskaitos 1 skirsnyje paaiškinamos politinės aplinkybės ir Reglamento taikymo sritis valstybėse narėse ir kitose šalyse. 2 skirsnyje aptariama, kokių tolesnių Reglamento įgyvendinimo veiksmų imasi valstybės narės ir Komisija (Eurostatas). Tai apima teisinę atitiktį, valstybėse narėse taikomus duomenų rinkimo metodus, jų patiriamas išlaidas ir našta, Eurostato duomenų patvirtinimą ir kokybės tikrinimus, Eurostato valstybėms narėms teikiamą metodinę pagalbą ir informaciją apie dalijimąsi duomenimis.

Paskutinėje 2 skirsnio dalyje aprašomi keleivių vežimo vidaus vandenu keliais statistikos pokyčiai. 3 skirsnyje apibendrinami galimi būsimi krovinių ir keleivių vežimo vidaus vandenu keliais statistikos pokyčiai, o 4 skirsnyje pateikiamos pagrindinės ataskaitos išvados.

1.2. POLITINĖS APLINKYBĖS

Vežimas vidaus vandenu keliais yra svarbi Europos transporto sistemos dalis, apimanti daugiau kaip 49 684 kilometrų tinklą 20-yje ES valstybių narių ⁽³⁾. Vežimas vidaus vandenu keliais, palyginti su kitų rūšių transportu, kuriuo naudojantis dažnai susiduriama su perkrovos ir per mažų pajėgumų problemomis, yra patikimesnė ir efektyviau energiją vartojanti alternatyva, kurią esama daug galimybių naudoti intensyviau. Jau ilgą laiką pripažįstama, kad vežimas vidaus vandenu keliais, kaip ir geležinkeliais, yra vienas iš mažiausiai CO₂ išmetančių krovinių vežimo būdų. Todėl laikoma, kad jis labai svarbus siekiant įgyvendinti ES iniciatyvas, įskaitant perėjimo prie

¹ OL L 179, 2018 7 16, p. 14–29. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/974/oj>.

² Pirmoji ataskaita priimta 2020 m. gruodžio 18 d. (COM(2020) 821 *final*).

³ Apskaičiuota remiantis duomenimis, kuriuos galima rasti adresu https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/iww_if_infrastr_custom_16182625/default/table?lang=en (informacija pateikiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis). Bendras tinklo ilgis apskaičiuotas remiantis 2023 m. duomenimis, išskyrus Belgiją, kurios naujausi turimi duomenys yra 2008 m.

kitų transporto rūšių tikslus, kuriais siekiama mažinti transporto sektoriuje išmetamo anglies dioksido kiekį⁽⁴⁾. Vežant krovinius vidaus vandenų keliais taip pat keliamas mažesnis triukšmas ir užtikrinamas aukštas saugos lygis, o tai yra didelis privalumas, ypač vežant pavojingus krovinius. Be to, sumažinama našta perkrautiems kelių tinklams tankiai gyvenamuose regionuose⁽⁵⁾.

Atsižvelgiant į šiuos privalumus, vežimas vidaus vandenų keliais galėtų atlikti labai svarbų vaidmenį ES transporto sistemoje. Europos Komisija pripažįsta didelį vežimo vidaus vandenų keliais augimo potencialą ir yra įsipareigojusi didinti jo konkurencingumą ir vaidmenį įvairiarūšės logistikos tinkle. Į šį įsipareigojimą atsižvelgta veiksmų programoje NAIADES III⁽⁶⁾. Joje daugiausia dėmesio skiriama tam, kad daugiau krovinių būtų vežama Europos upėmis ir kanalais ir kad iki 2050 m. būtų pereita prie visai netaršių baržų. Joje taip pat numatytos priemonės, skatinančios kurti ir diegti laivams ir vidaus vandenų uostams skirtas visai netaršias ir atliekų nekuriančias technologijas. Veiksmų programa NAIADES III yra suderinta su Europos žaliuoju kursu⁽⁷⁾ ir Darnaus ir išmanaus judumo strategija⁽⁸⁾, kuria siekiama iki 2030 m. vežimo vidaus vandenų keliais ir trumpųjų nuotolių laivybos mastą padidinti 25 proc., o iki 2050 m. – 50 proc.

Vežimo Europos vidaus vandenų keliais statistika yra labai svarbi rengiant, stebint ir vertinant pagal programą NAIADES III ir kitas ES aplinkos, transporto ir ES bendrosios rinkos programas įgyvendinamas iniciatyvas ir politikos priemones. Tokioms iniciatyvoms ir politinėms priemonėms įgyvendinti reikalingos išsamios žinios apie vežimo vidaus vandenų keliais mastą ir apie laikui bėgant vykstančius šios transporto rūšies pokyčius.

1.3. TAIKYMAS VALSTYBĖMS NARĖMS IR KITOMS ŠALIMS

Reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Jo nereikia perkelti į nacionalinę teisę. Vis dėlto vežimas vidaus vandenų keliais vykdomas ne visose valstybėse narėse, todėl Reglamentas turi poveikį tik toms valstybėms narėms, kuriose ši transporto rūšis naudojama.

Toms valstybėms narėms, kuriose kroviniai vežami vidaus vandenų keliais, Reglamente nustatyta riba, kurią viršijus šalys privalo teikti duomenis. Prievolė teikti duomenis taikoma visoms valstybėms narėms, kuriose bendra krovinių vežimo vidaus vandenų keliais apimtis viršija 1 mln. tonų per metus. Šiuo metu duomenis teikti privalo 11 valstybių narių (Belgija, Bulgarija, Vokietija, Prancūzija, Kroatija, Liuksemburgas, Vengrija, Nyderlandai, Austrija, Rumunija ir Slovakija) pagal visas šias privalomas I–IV prieduose išvardytas lenteles:

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0324> (informacija pateikiama tik anglų kalba).

⁵ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways_lt (informacija pateikiama visomis oficialiosiomis ES kalbomis).

⁶ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/inland-waterways/promotion-inland-waterway-transport/naiades-iii-action-plan_lt (informacija pateikiama visomis oficialiosiomis ES kalbomis).

⁷ COM(2019) 640 *final*,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0640&qid=1758888521529>.

⁸ COM(2020) 789 *final*,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789&qid=1758888687830>.

- I1 lentelę „Krovinių vežimas pagal krovinių rūšį (metiniai duomenys)“;
- III1 lentelę „Vežimas pagal laivo registravimo valstybę ir laivo rūšį (metiniai duomenys)“;
- III1 lentelę „Krovinių vežimas konteineriuose pagal krovinio rūšį (metiniai duomenys)“;
- IV1 lentelę „Vežimas pagal laivo registravimo valstybę (ketvirtiniai duomenys)“;
- IV2 lentelę „Vežimas konteineriuose pagal laivo registravimo valstybę (ketvirtiniai duomenys)“.

Iš duomenis privalančių teikti šalių Belgija, Vengrija ⁹⁾ ir Liuksemburgas teikia duomenis ir pagal neprivalomą teikti Reglamento II priedo II2 lentelę „Laiivų eismas (metiniai duomenys)“.

Pagal Reglamentą, šalys, kuriose viršijama 1 mln. tonų riba, bet kuriose nėra tarptautinio arba tranzitinio eismo, duomenis privalo teikti tik pagal supaprastintą V1 lentelę „Krovinių vežimas (metiniai duomenys)“, kaip nustatyta Reglamento V priede. Šiuo metu ši nuostata taikoma tik Švedijai. Vis dėlto Švedija savanoriškai teikia duomenis ne tik pagal supaprastintą lentelę, bet ir pagal visas privalomas lenteles.

Šiuo metu duomenis savanoriškai teikia dar penkios valstybės narės, kuriose vežimo vidaus vandenų keliais veiklos apimtis neviršija Reglamente nustatytų ribų: Čekija, Italija, Lenkija, Lietuva ir Suomija. Čekija, Suomija ir Lenkija duomenis teikia pagal visas privalomas lenteles, kaip to reikalaujama Reglamente. Čekija taip pat teikia metinius duomenis apie laivų eismą pagal neprivalomą II2 lentelę. Italija ir Lietuva, priešingai, teikia tik metinius duomenis apie krovinių vežimą pagal supaprastintą V1 lentelę. ES nepriklausanti Serbija teikia duomenis pagal Reglamento IV priedo IV1 lentelę „Vežimas pagal laivo registravimo valstybę (ketvirtiniai duomenys)“.

Be Reglamente numatytų lentelių duomenų, Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupė 2007 m. vasario mėn. nusprendė pradėti savanoriškai teikiamų duomenų apie pavojingų krovinių vežimą (A2 lentelė) ir avarijas (A3 lentelė) rinkimą. 2013 m. spalio mėn. ši grupė taip pat nusprendė pradėti rinkti savanoriškai teikiamus duomenis apie krovinių vežimą pagal pakrovimo / iškrovimo uostą (A4 lentelė) ir apie krovinių vežimą pagal krovinio rūšį (A5 lentelė).

Keletas šalių savanoriškai pateikė 2024 ataskaitinių metų duomenis pagal šias skirtingas lenteles:

- duomenis pagal A2 lentelę pateikė septynios šalys: Čekija, Vokietija, Vengrija, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija ir Slovakija;
- duomenis pagal A3 lentelę pateikė penkios šalys: Čekija, Kroatija, Vengrija, Austrija ir Lenkija;
- duomenis pagal A4 lentelę pateikė aštuonios šalys: Bulgarija, Čekija, Suomija, Vokietija, Kroatija, Austrija, Lenkija ir Rumunija;
- duomenis pagal A5 lentelę pateikė taip pat aštuonios šalys: Bulgarija, Suomija, Vokietija, Kroatija, Vengrija, Nyderlandai, Lenkija ir Rumunija.

⁹⁾ Vengrija nėra pateikusi 2022, 2023 ir 2024 ataskaitinių metų duomenų apie laivų eismą.

2. TOLESNI REGLAMENTO ĮGYVENDINIMO VEIKSMAI

2.1. TEISINIŲ PRIEVOLIŲ LAIKYMASIS

Reglamente nustatytų prievolių teikti duomenis laikomasi labai gerai. Visos valstybės narės reikalaujamus duomenų rinkinius pateikė laikydamosi sutartos metodikos ir nustatytų terminų. Kiek pavėluotai duomenys pateikti vos keletą kartų, tačiau tai nesutrukdė parengti statistinių duomenų. Kadangi prievolių laikomasi labai griežtai, krovinių vežimo vidaus vandenų keliais statistika yra patikima ir aukštos kokybės.

Dauguma valstybių narių teigia nepatiriančios problemų dėl konfidencialumo. Tačiau kai kurios šalys (Bulgarija, Čekija, Vengrija) nurodo, kad jų duomenys apie pakrovimo ir iškrovimo uostus yra konfidencialūs. Šie duomenys reikalingi pildant savanoriškai teikiamų duomenų lentelę, kuri nepatenka į Reglamento taikymo sritį. Be to, Prancūzija nurodė kai kuriuos savo duomenis nuo 2023 ataskaitinių metų pažymėjusi konfidencialumo žyma. Visų rūšių konfidencialiems duomenims Eurostatas taiko tam tikras taisykles ir priemones, kad užkirstų kelią bet kokiam tokių duomenų atskleidimui.

2.2. VALSTYBĖSE NARĖSE TAIKOMI DUOMENŲ RINKIMO METODAI

Duomenis teikiančios šalys taiko nevienodus duomenų rinkimo ir rengimo procesus, bet vadovaujasi tradiciniu informacijos srauto metodu „iš apačios į viršų“. Be to, duomenų teikėjai atskirose šalyse yra skirtingi, bet dažniausi duomenų šaltiniai yra uostų ir užtvankų valdymo struktūros. Šalys duomenis papildo informacija, gauta iš labai įvairių šaltinių, be kita ko, muitinės, kaimyninių šalių, privačių veiklos vykdytojų, bendrovių ir agentūrų. Dauguma duomenis teikiančių šalių taip pat naudoja duomenis, gautus iš upių informacijos paslaugų ar kitų sistemų. Greta to, visos duomenis teikiančios šalys tiesiogiai ar netiesiogiai naudoja duomenimis, surinktais nacionaliniu lygmeniu politikos ar dalijimosi tikslais.

Prieš siūsdamos informaciją Eurostatui dauguma nacionalinių institucijų atlieka duomenų patvirtinimo tikrinimus, naudodamos institucijų viduje sukurtas kontrolės procedūras. Patvirtinimo taisyklės taikomos daugeliui proceso aspektų, susijusių, be kita ko, su duomenų formatavimu ir kodifikavimu. Jos taip pat apima kiekvieno duomenų rinkinio vidaus nuoseklumą, skirtingų duomenų rinkinių ir kintamųjų nuoseklumą bei laiko eilučių nuoseklumą.

Bendroji informacija apie duomenų rinkimą ir rengimą skelbiama ES referenciniuose metaduomenyse (¹⁰), kuriuos Eurostatas reguliariai atnaujina. Konkreti informacija apie nacionalines metodikas skelbiama kasmet šalių atnaujinamose nacionalinėse metaduomenų rinkmenose. Be to, Eurostato parengtame Vežimo vidaus vandenų keliais statistikos informaciniame vadove (¹¹) yra nacionalinėms metodikoms skirtas skyrius su poskyriais apie duomenų šaltinius, duomenų rengimą, patvirtinimą ir dalijimąsi jais. Skyriuje apie nacionalines metodikas pateikta informacija gauta valstybėms narėms išsiuntus klausimyną, kuris buvo

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/iww_go_esms.htm (informacija pateikiama tik anglų kalba).

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/iww_reference_manual_april_2023.pdf/95785869-c98a-7f6a-a936-b243bb5ba468 (informacija pateikiama tik anglų kalba).

peržiūrėtas ir išsiųstas šalims užpildyti 2025 m. Šie šalių atsakymai bus įtraukti į būsimą informacinio vadovo peržiūrą.

2.3. VALSTYBIŲ NARIŲ PATIRIAMOS DUOMENŲ RINKIMO IR TEIKIMO IŠLAIDOS IR NAŠTA

Remiantis valstybių narių pateikta informacija, didžioji dauguma duomenis teikiančių šalių mano, kad su duomenų teikimu susijęs darbo krūvis yra priimtinas. Kelios valstybės narės nurodo, kad atsakymų teikimo našta tenka laivų agentams, laivų kapitonams, škipieriams, uostų administracijoms, uostų direktijoms, regioninių uostų kapitonams, uostams ir kitoms pakrovimo vietoms arba kitoms šalims, kurios yra paskirtos agentais reikalaujamai informacijai rinkti.

Administracinės naštos gali padaugėti prireikus rankiniu būdu ištaisyti aptiktas klaidas arba pakartotinai susisiekti su duomenų teikėjais. Papildoma našta gali tekti ir renkant duomenis apie tranzitinį vežimą, nes kartais norint gauti duomenis reikalingas dvišalis bendradarbiavimas su kitomis valstybėmis narėmis arba trūkstumų reikšmių priskyrimo ir ekstrapoliacijos procedūros. Apskritai duomenų rinkimo ir teikimo išlaidos nelaikomos labai didelėmis.

Valstybės narės, kurios gali kiekybiškai įvertinti savo vidaus vandenų kelių duomenų rinkimo išlaidas ir našta, praneša apie didelius skirtumus, kurie priklauso nuo vežimo vidaus vandenų keliais apimties šalyje ir duomenų rengimo sistemų. Tačiau, siekiant sumažinti duomenų teikimo našta ir kartu išlaikyti statistikos kokybę, Reglamentu nustatytos vežimo veiklos masto ribos.

Naštos mažinimas ir supaprastinimas

Eurostatas stengiasi mažinti duomenų rinkimo našta ir palaiko ryšius su valstybėmis narėmis šiuo klausimu. Bendradarbiaudamas su nacionalinėmis statistikos institucijomis Eurostatas įgyvendina konkrečias priemones duomenų rinkimo ir teikimo naštai sumažinti. Be kitų, jis taiko šias priemones:

- rengia atstumų matricą, skirtą vežimo vidaus vandenų keliais matavimams tonkilometrais arba keleivių kilometrais apskaičiuoti;
- rengia naujas duomenų tvirtinimo priemones, kuriomis duomenis teikiančios šalys gali patvirtinti savo duomenis prieš oficialiai juos perduodamos Eurostatui (išankstinis patvirtinimas) ir gauti grįžtamąją informaciją apie atskirų duomenų rinkinių klaidas;
- organizuoja valstybių narių, Europos laisvosios prekybos erdvės (ELPA) šalių, šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių konsultacijas metodiniais klausimais ir dėl naujų prašymų (pvz., dėl keleivių vežimo), kad būtų kuo labiau sumažinta vežimo vidaus vandenų keliais statistikos rengimo našta.

2.4. GAUNAMŲ DUOMENŲ PATVIRTINIMAS IR KOKYBĖS TIKRINIMAI

Už duomenų rinkimą ir perdavimą yra atsakingos pačios valstybės narės, tačiau Eurostatas imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų aukštos kokybės statistiką ir nustatytų gautų duomenų klaidas ar neatitikimus.

Nuo 2023 m. Eurostatas taiko sudėtingą IT duomenų valdymo sistemą, kurios du komponentai buvo patobulinti: įdiegtos naujos duomenų patvirtinimo priemonės ir galinga statistinės analizės

sistemų (SAS) programinė įranga, skirta vežimo vidaus vandenų keliais duomenims apdoroti, jų kokybei patikrinti ir jiems paskelbti.

Duomenų perdavimo ir patvirtinimo procedūros dabar yra labai standartizuotos. Duomenis teikiančios valstybės narės Eurostatui perduoda duomenų rinkinius per EDAMIS ⁽¹²⁾ portalą, naudodamos su SDMX (statistinių duomenų ir metaduomenų mainų sistema) standartu derančią struktūrą. Tada gautiems duomenų rinkiniams taikomas patikimas dviejų etapų patvirtinimo procesas.

- Pirma, STRUVAL (struktūrinio patvirtinimo) priemone patvirtinamas kiekvieno duomenų rinkinio formatas, privalomų laukelių išsamumas ir ar naudojama struktūra ir kodai yra teisingi.
- Antra, CONVAL (turinio patvirtinimo) priemone kiekvieno duomenų rinkinio turinys patvirtinamas pagal iš anksto nustatytas taisykles ir ribinius dydžius. CONVAL patvirtinimas atliekamas tik tada, kai sėkmingai užbaigiamas duomenų rinkinio STRUVAL patvirtinimas.

Duomenis teikiančios šalys po kiekvieno patvirtinimo etapo gauna išsamią patvirtinimo ataskaitą, leidžiančią lengvai ištaisyti klaidas. Eurostatas reguliariai atnaujina taikomas patvirtinimo taisykles, kad būtų patenkinti kintantys poreikiai ir užtikrinta, kad statistiniai duomenys būtų aukštos kokybės.

Duomenis įkėlus į Eurostato SAS gamybinę duomenų bazę, jų kokybę išsamiai tikrinama. Atliekant šiuos tikrinimus tikrinamas laiko eilučių nuoseklumas, ketvirtinių ir metinių duomenų rinkinio vidaus nuoseklumas ir palyginami skirtingų duomenis teikiančių šalių partnerių rezultatai (veidrodiniai patikrinimai).

Apskritai perduotų duomenų kokybė yra gera. Vis dėlto reikia ir toliau dėti pastangas siekiant mažinti duomenų nesutapimus, aptiktus atliekant veidrodinius patikrinimus, ir gerinti duomenų apie tranzitinį vežimą vidaus vandenų keliais teikimą.

2.5. EUROSTATO TEIKIAMA METODINĖ PAGALBA VALSTYBĖMS NARĖMS

Eurostatas duomenis teikiančioms šalims teikia nuolatinę metodinę ir techninę pagalbą Reglamentui įgyvendinti ir stengiasi, kad duomenys ir metaduomenys ir toliau būtų aukštos kokybės.

Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupės posėdžiuose valstybėms narėms, ELPA šalims, šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms suteikiama galimybė aptarti duomenų kokybę, metodinius klausimus ir naujus projektus. Reglamento įgyvendinimas taip pat paprastai aptariamas per metinius Komisijos transporto statistikos koordinavimo grupės posėdžius.

Be to, Eurostato parengtame *Vežimo vidaus vandenų keliais statistikos informaciniame vadove* duomenis teikiančioms šalims pateikiamos išsamios Reglamento įgyvendinimo gairės. Informacinis vadovas yra reguliariai atnaujinamas (įprastai kasmet), įtraukiant naujausią

¹² Elektroninė duomenų srauto administravimo ir valdymo informacijos sistema – viena bendra prieiga, kuria Eurostatas naudojami duomenų keitimaisi. <https://cros.ec.europa.eu/dashboard/edamis>.

informaciją, dokumentus ir gaires, susijusius su vežimo vidaus vandenų keliais statistikos rinkimu.

Atlikta esminė *Transporto statistikos žodynėlio* ⁽¹³⁾, parengto glaudžiai bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisija ir Tarptautiniu transporto forumu, peržiūra. Žodynėliu siekiama suvienodinti transporto statistikos apibrėžtis Europos ir tarptautiniu lygmenimis. Į peržiūrėtą žodynėlį bus įtrauktas atnaujintas ir patobulintas skirsnis apie vežimą vidaus vandenų keliais, kuriame bus pateiktos apibrėžtys, atitinkančios Reglamente pateiktas apibrėžtis, ir naujos apibrėžtys, susijusios su keleivių vežimu vidaus vandenų keliais. Peržiūrėtą žodynėlį numatoma paskelbti 2026 m. pradžioje.

2.6. DALIJIMASIS DUOMENIMIS

Eurostato internetinė duomenų bazė

Pagal Reglamentą surinktus duomenis Eurostatas skelbia savo internetinėje duomenų bazėje, kuri yra laisvai prieinama per Eurostato svetainę ⁽¹⁴⁾. Duomenų bazėje skelbiama ir reguliariai atnaujinama bei išsamiomis Europos ir nacionalinių lygmenų metaduomenų rinkmenomis papildoma 17 lentelių, susijusių su krovinių vežimu vidaus vandenų keliais.

Dalijimosi produktai

Eurostatas rengia keturis toliau nurodytus rinkinio „Statistics Explained“ straipsnius apie krovinių vežimą vidaus vandenų keliais. Šiuose žiniasklaidai ir visuomenei skirtuose straipsniuose apžvelgiami svarbiausi šios transporto rūšies pokyčiai ir analizuojami pagal Reglamentą surinkti duomenys.

1. *Krovinių vežimo vidaus vandenų keliais ketvirtiniai ir metiniai duomenys* ⁽¹⁵⁾
2. *Tam tikrų kategorijų produktų vežimo vidaus vandenų keliais statistika* ⁽¹⁶⁾
3. *Krovinių vežimo konteineriuose vidaus vandenų keliais statistika* ⁽¹⁷⁾
4. *Krovinių vežimas vidaus vandenų keliais regioniniu lygmeniu* ⁽¹⁸⁾

Šie straipsniai atnaujinami kasmet, kai tik užbaigiamas rengti atitinkamų ataskaitinių metų duomenų rinkinys.

Kitos dalijimosi duomenimis priemonės

Duomenimis apie vežimą vidaus vandenų keliais taip pat dalijamasi Eurostato naujienu straipsniuose (pvz., „2023 m. vidaus vandenų keliais ir vėl vežta mažiau krovinių“ ⁽¹⁹⁾) ir kituose

¹³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/675927> (informacija pateikiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

¹⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/information-data/inland-waterways-transport> (informacija pateikiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

¹⁵ [Krovinių vežimo vidaus vandenų keliais ketvirtiniai ir metiniai duomenys](#) (informacija pateikiama tik anglų kalba).

¹⁶ [Tam tikrų kategorijų produktų vežimo vidaus vandenų keliais statistika](#) (informacija pateikiama tik anglų kalba).

¹⁷ [Krovinių vežimo konteineriuose vidaus vandenų keliais statistika](#) (informacija pateikiama tik anglų kalba).

¹⁸ [Krovinių vežimas vidaus vandenų keliais regioniniu lygmeniu](#) (informacija pateikiama tik anglų kalba).

¹⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240920-1> (informacija pateikiama tik anglų kalba).

Eurostato leidiniuose, pavyzdžiui, „Pagrindiniai Europos transporto duomenys“ (²⁰) ir „Pagrindiniai duomenys apie Europą“ (²¹). Duomenys taip pat platinami Mobilumo ir transporto generalinio direktorato leidiniuose (pvz., „Statistinių duomenų leidinys“ (²²)).

Krovinių vežimo vidaus vandenų keliais duomenys taip pat įtraukti į darnaus vystymosi stebėsenos ataskaitą (²³), kurioje stebima pažanga siekiant ES politikos tikslo daugiau krovinių vežti ne keliais, o geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais. Pagal atitinkamą rodiklį toje ataskaitoje nagrinėjama, koks yra geležinkelių ir vidaus vandenų kelių santykis, atsižvelgiant į bendrą krovinių vežimą vidaus keliais (tonkilometrais), vertinant trumpalaikę ir ilgalaikę perspektyvas.

Naudotojų prašymu Eurostatas taip pat gali parengti duomenų ištraukas pagal užsakymą. Visi duomenys, įtraukti į duomenų ištraukas pagal užsakymą ir leidinius, taip pat skelbiami Eurostato internetinėje duomenų bazėje.

2.7. KELEIVIŲ VEŽIMO VIDAUS VANDENŲ KELIAIS STATISTIKA

Nors vežimo vidaus vandenų keliais sektorius yra nedidelis, jo keleivių vežimo segmentas sparčiai auga. Todėl norint stebėti rinką ir formuoti politiką, labai svarbu turėti duomenų apie jo ekonominę veiklą ir pokyčius.

Šiuo metu pagal Reglamentą nereikalaujama rinkti keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos. Vis dėlto Reglamento 5 straipsnyje nustatytas reikalavimas Komisijai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis išnagrinėti galimybes rengti statistinius duomenis dėl keleivių vežimo vidaus vandenų keliais, įskaitant pasienyje teikiamas transporto paslaugas.

Atsižvelgdami į 5 straipsnio reikalavimus, 2018 m. Eurostatas ir valstybės narės parengė keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos rengimo metodikos projektą, kurį valstybės narės pritaikys įgyvendindamos bandomuosius tyrimus. 2019 m. Eurostatas bendrai finansavo septynių valstybių narių (Vokietijos, Kroatijos, Nyderlandų, Austrijos, Lenkijos, Rumunijos ir Švedijos) bandomuosius tyrimus, kuriuos sudarė du moduliai: keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistika (1 modulis) ir avarių vidaus vandenų keliuose statistika (2 modulis). Be to, 2020 m. Eurostatas kartu su visomis susijusiomis valstybėmis narėmis atliko keleivių vežimo statistikos tyrimą, kuriuo siekta papildyti septynių bandomųjų tyrimų metu nustatytus pastebėjimus.

2021 m. vasario mėn. Komisija priėmė ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai (²⁴), kurioje pateikti bandomųjų tyrimų rezultatai ir informacija apie 2020 m. keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos tyrimą. Ataskaitoje daugiausia aptariamas naujų duomenų rinkimo galimumas, statistinių duomenų kokybė, susijusi metodika, taip pat valstybių narių patiriamos išlaidos ir našta. Ataskaitoje prieita prie išvados, kad bandomuosiuose tyrimuose buvo išsamiai išnagrinėtas

²⁰ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/9777356> (informacija pateikiama tik anglų kalba).

²¹ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/318624> (informacija pateikiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

²² <https://data.europa.eu/doi/10.2832/16593> (informacija pateikiama tik anglų kalba).

²³ <https://data.europa.eu/doi/10.2785/98370> (informacija pateikiama tik anglų kalba).

²⁴ 2021 m. vasario 12 d. Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl valstybių narių pagal Reglamento (ES) 2018/974 5 straipsnio 3 dalį atliktų bandomųjų tyrimų, susijusių su keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistika, rezultatų, COM(2021) 59 *final*; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52021DC0059>.

duomenų apie keleivių vežimą vidaus vandenų keliais surenkamumas ir nustatyta, kad septyniose dalyvavusiose šalyse tokius duomenis tam tikru mastu būtų įmanoma rinkti. Tačiau ataskaitoje taip pat padaryta išvada, kad reikėtų pasiekti duomenų poreikio ir informacijos prieinamumo bei respondentams tenkančios naštos pusiausvyrą.

Bandomųjų tyrimų rezultatai buvo pristatyti 2021 m. spalio mėn. vykusiame Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupės posėdyje. Po šio posėdžio Eurostatas pradėjo konsultacijas su valstybėmis narėmis, siekdamas pritaikyti siūlomą metodiką prie bandomųjų tyrimų pastebėjimų ir kitų šalių pastabų. Šių konsultacijų rezultatai padėjo supaprastinti siūlomus keleivių vežimo vidaus vandenų keliais duomenų rinkinius, kad būtų sumažinta respondentams tenkanti našta. Peržiūrėta metodikos projekto redakcija buvo aptarta 2022 m. gegužės mėn. vykusiose antrosiose konsultacijose su šalimis. Šių konsultacijų metu užbaigtos diskusijos dėl siūlomos metodikos, po kurių nuspręsta įtraukti keturis duomenų apie keleivių vežimą vidaus vandenų keliais rinkinius.

- **1 duomenų rinkinys:** keleivių, išskyrus upių kruizų keleivius, skaičius pagal įlaidinimo regioną, išlaidinimo regioną ir reiso rūšį (metinių duomenų rinkinys).
- **2 duomenų rinkinys:** upių kruizų keleivių skaičius pagal įlaidinimo regioną (metinių duomenų rinkinys).
- **3 duomenų rinkinys:** upių kruizų reisų, prasidedančių duomenis teikiančioje šalyje, skaičius (metinių duomenų rinkinys).
- **4 duomenų rinkinys:** šalyje registruotų laivų (plaukiojančių arba neplaukiojančių jos vidaus vandenų kelių maršrutais) skaičius pagal patogumų rūšį, laivo krovumą ir laivo amžių (kas dvejus metus renkamų duomenų rinkinys).

Norėdamas dar kartą išbandyti sutartą metodiką, Eurostatas pagal savo 2022 m. kvietimą teikti pasiūlymus (dėl dotacijų) bendrai finansavo su keleivių vežimo vidaus vandens keliais duomenų rinkimu susijusius bandomuosius projektus. 2023 m. buvo pateikti ir bendrai finansuoti keturi pasiūlymai. Šių projektų rezultatai buvo pristatyti 2025 m. vykusiame Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupės posėdyje.

Remiantis šiais projekto rezultatais bus galima prireikus pakoreguoti keleivių vežimo vidaus vandenų keliais metodiką. Šią metodiką Eurostatas baigė rengti 2025 m. gruodžio mėn. Vėliau bus pradėtas savanoriškas reguliarus duomenų rinkimas, siekiant įvertinti, ar metodika ilgainiui bus patikima ir ar valstybės narės gebės veiksmingai parengti pageidaujamus duomenų rinkinius. Planuojama, kad duomenys pirmą kartą savanoriškai bus renkami 2026 m., vertinant 2025 ataskaitinius metus.

Pažangą šioje srityje reguliariai pristato ir aptaria DIMESA (Komisijos ekspertų grupė – už sektorių ir aplinkos statistiką ir sąskaitas atsakingų direktoriai) ⁽²⁵⁾.

²⁵ <http://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?groupID=1528&lang=lt>.

3. GALIMI BŪSIMI VEŽIMO VIDAUS VANDENŲ KELIAIS STATISTIKOS POKYČIAI

Vežimo vidaus vandenų keliais statistika yra labai svarbi nustatant ir stebint politikos tikslus. Šiuo metu tai užtikrinama teikiant duomenis apie pervežtų krovinių kiekį, vidaus vandenų kelių laivų skaičių ir eismą, vidaus vandenų kelių infrastruktūrą, taip pat investicijas į ją ir jos priežiūros išlaidas. Duomenys apie įrangą, infrastruktūrą ir išlaidas renkami savanoriškai ir vadovaujantis ne Reglamentu, o Eurostato, ITF ir UNECE bendru klausimynu dėl vidaus transporto statistikos. Renkant duomenis naudojami įvairių aspektų rodikliai, pvz.:

- laivybai tinkamų vidaus vandenų kelių tinklo ilgis;
- krovinių laivų skaičius pagal rūšį, statybos metus ir krovumą;
- investicijų į vežimo vidaus vandenų keliais infrastruktūrą ir jos priežiūros išlaidų lygis.

Greta to, Eurostatas ieško būdų, kaip padėti šalims teikti dabartinius statistinius duomenis. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės nurodė vieną naują – Eurostato pagalbą rengiant tranzito duomenis pagal atstumų „nuo uosto iki uosto“ matricą. Tokią atstumų matricą Komisija rengia siekdama sumažinti su duomenų rinkimu susijusią našą. Valstybės narės, naudodamos atstumų matricą, gali išskaidyti bendrą atstumą nuo uosto iki uosto į atskiras atkarpas, įveiktas per reisą kiekvienoje iš tranzitu kertamų šalių. Tam, kad atstumų matricą būtų galima plėtoti toliau, iš esmės reikia tiksliai nustatyti kiekvieno uosto geografinę padėtį. Remdamasis atstumų matrica Eurostatas taip pat galės lengviau apskaičiuoti transporto pasiskirstymo pagal rūšis rodiklius. Vis dėlto šiuo tikslu valstybės narės raginamos teikti duomenis apie krovinių kiekį pagal pakrovimo / iškrovimo uostą, nors tai ir nėra privaloma.

Vežimo vidaus vandenų keliais duomenys dažnai lyginami su kitų transporto rūšių duomenimis tam, kad būtų galima įvertinti transporto pasiskirstymą pagal rūšis. Dėl to valstybės narės raginamos teikti duomenis apie vežimą vidaus vandenų keliais pagal krovinio rūšį, kad juos būtų galima palyginti su kitų rūšių transporto, visų pirma jūrų ir kelių transporto, duomenimis.

Be to, vidaus vandenų keliams, kaip esminiam darnaus judumo elementui, gali tekti svarbesnis vaidmuo keleivių vežimo srityje. Pripažindamas šį potencialą, Eurostatas gerokai pasistūmėjo į priekį kurdamas keleivių vežimo vidaus vandenų keliais statistikos metodiką ir remdamas atitinkamus nacionalinių statistikos institucijų vykdomus bandomuosius projektus. Kaip aprašyta 2 skirsnyje, Eurostatas planuoja patobulinti atitinkamą metodiką ir bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad būtų pradėtas savanoriškas reguliarius duomenų rinkimas. Šia iniciatyva siekiama nuodugniau įvertinti metodikos patikimumą.

Eurostatas taip pat planuoja toliau tobulinti avarijų vidaus vandenų keliuose statistiką. 2026 m. Eurostatas, remdamasis 2019 m. bandomųjų tyrimų rezultatais, pradės konsultacijas raštu su Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupe dėl savanoriškai teikiamų duomenų rinkinių, apimančių, be šiuo metu platinamų, dar ir kitus kintamuosius bei matmenis, pavyzdžiui, avarijos sunkumo laipsnį, avarijos rūšį, į ją patekusių laivų rūšį ir žuvusiųjų ar sužeistųjų skaičių, įgyvendinamumo.

Kadangi informacija apie vežimo vidaus vandenų keliais aplinkos aspektus ir laivų charakteristikas, kaip antai degalų rūšį, darosi vis reikalingesnė, Eurostatas su valstybėmis

narėmis aptars galimybę įtraukti atitinkamus kintamuosius remiantis iš administracinių šaltinių gauta informacija.

Reglamentu (ES) 2024/3018 iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos (²⁶). Jame nustatyta, kad nacionaliniai statistikos institutai ir kitos nacionalinės institucijos gali nemokamai, laiku ir pakankamai dažnai gauti ir naudoti administracinius duomenis Europos statistikos rengimo ir dalijimosi ja tikslais.

Todėl Eurostatas su valstybėmis narėmis aptars galimybę statistinėms reikmėms naudoti iš upių informacijos paslaugų sistemos gautus administracinius duomenis. Pagal šią sistemą teikiamos suderintos informacinės paslaugos, skirtos vidaus vandenų laivybos eismui ir transportui valdyti. Eurostatas išnagrinės, ar būtų galima statistinėms reikmėms naudoti upių informacijos paslaugų sistemos duomenis apie laivų eismą. Tokiems duomenims priskiriama informacija apie laivo buvimo vietą, gaunama taikant upių informacijos paslaugų sistemos laivų buvimo vietos nustatymo ir sekimo standartus.

Be to, pagal Direktyvą (ES) 2016/1629, kuria nustatomi vidaus vandenų laivams taikomi techniniai reikalavimai (²⁷), ES laivams taikomos bendros vidaus vandenų laivybos sertifikatų išdavimo sąlygos. Siekiant užtikrinti tinkamą šios direktyvos taikymą, sukurta speciali duomenų bazė, Europos laivų korpusų duomenų bazė, kurioje saugomi vidaus vandens kelių laivų identifikavimo duomenys, duomenys apie tam tikras jų charakteristikas ir laivų sertifikatai. Eurostatas išnagrinės, ar būtų galima statistinėms reikmėms iš šios duomenų bazės gauti administracinius duomenis ir taip dar labiau sumažinti valstybėms narėms tenkančią duomenų rinkimo našta.

Geografinę vežimo vidaus vandenų keliais statistikos rinkimo aprėptį taip pat būtų galima išplėsti ateityje plečiantis ES, į ją įstojus naujoms šalims. Keletas šalių kandidačių į Europos Sąjungą šiuo metu vykdo bandomąsias duomenų rinkimo iniciatyvas, susijusias tiek su krovinių, tiek su keleivių vežimu vidaus vandenų keliais. Šios iniciatyvos finansuojamos pagal Pasirengimo narystei paramos priemonę (PNPP). Šių bandomųjų projektų rezultatų tikimasi sulaukti 2026 ir 2027 m. Šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių pastangas ir tolesnę pažangą laikantis Reglamento nuolat remia Eurostatas, su jomis aptardamas metodologinius klausimus, duomenų kokybę, duomenų perdavimo ir patvirtinimo procesus.

4. IŠVADOS

Įgyvendinant Reglamentą sukaupta patirtis ir gauti rezultatai tebėra teigiami. Valstybės narės laikosi duomenų teikimo prievolių, o Eurostato ir nacionalinių lygmenimis skiriamų išteklių pakanka aukštos kokybės rezultatams pasiekti.

Eurostatas imasi visų būtinų priemonių, kad padėtų valstybėms narėms įgyvendinti Reglamentą, ir ragina šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates gauti ir rengti vežimo vidaus vandenų keliais statistiką. Eurostatas atnaujino savo IT sistemą vežimo vidaus vandenų keliais duomenims

²⁶ OL L, 2024/3018, 2024 12 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3018/oj>.

²⁷ OL L 252, 2016 9 16, p. 118–176, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/1629/oj>.

tvirtinti ir apdoroti, taip pagerindamas šių duomenų kokybę ir palengvindamas nacionalinių statistikos institucijų darbą.

Komisijos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos ekspertų grupė ir toliau atlieka Reglamento įgyvendinimą ir galimus jo patobulinimus aptariančio organo vaidmenį. Siekdamas išvengti papildomos naštos valstybėms narėms, Eurostatas šiuo metu nesvarsto galimybės pradėti papildomai rinkti privalomai teikiamus duomenis. Vietoj to Eurostatas planuoja pradėti rinkti savanoriškai ir reguliariai teikiamus duomenis apie keleivių vežimą vidaus vandenų keliais. Kiti būsimi pokyčiai apims galimą administracinių duomenų gavimą ir atstumų „nuo uosto iki uosto“ matricos užbaigimą.

Vežimo vidaus vandenų keliais statistika platinama Eurostato internetinėje duomenų bazėje, statistiniuose ir informaciniuose straipsniuose bei kituose Komisijos leidiniuose. Šie statistiniai duomenys teikia vertingos informacijos valstybėms narėms, politikos formuotojams, sektorių organizacijoms ir upių komisijoms, kurie remdamiesi ja gali lengviau kurti ir vertinti darnaus, nedaršaus ir saugaus transporto politiką.

Reglamentu efektyviai ir veiksmingai prisidedama prie patikimos, suderintos vežimo vidaus vandenų keliais statistikos rengimo ES ir nacionaliniu lygmenimis, taip padedant Komisijai skatinti vežimo vidaus vandenų keliais konkurencingumą ir integraciją įvairiarūšės logistikos tinkle.